

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG^{A'}
 ENGEDELMÉVEL.

(17.)

Molt *Bétsben*, Böjt - elő - Havának
 (Februáriusnak) 28-dik napján, 1794-iki
 Esztendőben.

Hadi Környülállások.

A' *Felső-Rajnai* Tsász. Királyi Seregnek
 16-dik Decembertől fogva, 17-dik Januá-
 riusig való vesztesége, tsak most tétetet
 hitelesen közönségsé; azért nem közöl-
 hetjük azt mi is előbb maga egész valósá-
 gában. — Estek-el az említett idő-szakasz
 alatt 325 Vitézeink, sebet kaptak 1283an,
 el-tüntek és el-fogattak 890en.

A' hólttak közzül valók: Kap. *Kost-*
salovszky, *Preisz'* Reg. jéből; Fő-Hadnagy

B. Rollin az Austr. szabad Seregből, Főhad. *Nechivak*, Gyulay Reg. jéből; Alhadnagy *Romano*, Preisz Reg. ből; 's Alhad. *Davidovszky* a' *Lacy*éből.

A' sebessék közöttül valók: Ob. *Kölbel* a' Tsászar' Karab. Reg. jéből; Ob. *Karavinszky*, *Mack* (ez előtt *Zsakmén*) vasas Reg. ből; egy Grán. Batalion' Komendánsa Oberflieut. Gr. *St Julien*; *Kováts* Fő Str. Mester, az *Erdödy*' Hufzárjai közöttül; — Gyalog Kapitányok: *Huff* Reg. ből *Adami*, *Lacy*éből *Hermann*, az Austr. szabad Seregből *Bogdanovich*, a' Tsász. gy. R. ből *Lubovskiy*; *Rödel* Grán. Bat. jából *Kleinmeyer*; *Devins* R. ből *Végesi*; Fő Hg *Ferdinánd*éből *Kokza*, és *Kelz*; Tsászar' Karab. Reg. ből Kap. *Neumann*. — Fő Hadnagyok: Gyulai szabad Seregéből *Leskesei*, *Lacy*éből *Colstierer*, *St Julien*' Grán. Bat. ből *Grosschop*, *Beust*' Grán. Bat. jából *Breitscheff*, *Mack*' vasas Reg. jéből Gr. *Brajda*, *Leopold* Fő-Hertzeg' Hufzárjai közöttül *Intzédi*, *Bakó*, és *Michaltz*; *Ferdinánd* Fő Hg' Reg. jéből *Beleve*, *Hahn*, és *Elaireu*; *Vallis Olivier*éből *Bukovka*. — Al-Hadnagyok: Gyulai *Sámuel*' Reg. éből *Retzer*, *Beust*' Gran. Bat. jából *La Marin*, *Bürger*' Grán. Bat. jából *Gebhard*, *Ferdinánd*' Fő Hertzeg' Reg. ből *Lezerizky*, és *Capillon*. — Zászlótartók: Gyulai *Sámuel*' Reg. jéből B. *Reitzenstein*, *Huff*éből *Weissenfeld*, *Ferdinánd* Fő Hgéből *Bejzi*, *Vallis Olivier*éből *Gall*, — a'

Tsászár' gyalog Reg. éből Regem. Adjutáns
Galler.

Az el-fogattak, és el-tünttek között
valók: Oberst. *Roselmini*, a' Tsászár' gy.
Reg. éből; Kap. *Fett*, *Preiszból*; — Fő-
Hadnagyok: *Heuffe*, *Lacy* R.ből; *Felsens*
a' Tsász. gy. Reg. ből; *Klein*, és *Wogus*,
Preiszból; *Engelhardt*, *Vallis Oliv. ből*;
Bauer, *Hufféból*; *Jekelius*, a' *Leopold Fő*
Hg' Hufzárjai között. — Al-Hadnagyok:
Hardi, a' Tsászár' gy. Reg. ből; *Zimmerer*,
Schröder Vilhelméből; *Zur*, *Ferdinánd Fő*
Hgéből. — Zászlótartók: *Deneve* a' Tsász.
gyalog Regimentjéből; *s Mercate*, a'
Hufféből.

Tsász. Királyi Generálisokká lettek:
Oberstier *Specht*, a' Generálstabtól; Oberst.
Alcaini, a' *Schröder Wilhelm*' Regimentjé-
ből; Oberst. *Hiller*, a' *Körösi* Regem. ből;
Oberstier *Hadik*, a' *Blankenstein*' Hufzárjai
közt; Ob. *Linken*, a' *Zeschwitz*' vasas
Reg. jéből; Ob. *Mack*, és Ob. *Froon*, az
Indzenörök között.

Mack Generális, Fő Kvártélymesteri
szolgálatot fog tenni *Koburg* Hertzeg'
Armádiájánál.

Regensburgból, Február. 7-dikén. —
„A' Német-Birodalmi Rendek' képekben
itt örökös Gyűlést tartó Követeknek olly
jelentést adott-hé egynehány napokkal ez
előtt, írásban a' *Brandenburgi Választó-*
Hertzeg' Követje, hogy az ő Principálissa

(a' Pruffziai Király) kéntelen lessz visszavonni a' *Rajna*-mellyékéről leg-nagyobb részét Seregének; hanemha annak első Februáriustól való tartását magára vejéndi a' *Német*-Birodalom, és ezen kívánság eránt tüstént kell végzésnek 's tellyesítő rendelésnek lenni: — mert különben a' Pruffzus Katonaságnak vissza-indúlása is haladék nélkül fog kezdődni. — Ugyan azon időben, a' *Tseh*-Országi, és *Ausztriai* Követek is jelentették a' Gyűlésnek, hogy nekik parantsolatjok vagyon, melly fzerént tartoznak sürgetni a' Tsáfz. Kir., és Pruffziai Seregeknek, a' Német-Birodalom által való tápláltatásokat; — Ö Tsáfzári Felsége mindazáltal, mivel látja, hogy éppen el-halaszthatatlannak adatik-elő a' Pruffziai Sereg' szükségeinek tellyesítése; 's akarván egyfzersmind új bizonyságát is adni azon barátságos figyelmetességnek, a' mellyel viseltetik ő Pruffziai Felségéhez: örömet meg-eggyez benne, hogy a' Pruffz. Királynak említett kívánsága tellyesítettessék most először. “

Moguntziából, Február. 17-dikén. — „Tegnap estve érkeztek ide, Pruffzus Huszár Kisérőkkel, három Frantzia Kommisszáriusok, kiknek neveik: *Ocher*, *Paris*, és *Hittermann*. Ma *Frankfurt*-ba indultak, hogy meg-kérjék azon hadi adónak hátra maradt részét, mellyet néhai *Küsztin* vetett vala *Frankfurt* Városára; és ha

kezekhez vehetik a' kívántt pénzt: abból fogják ki-fizetni itt azt az adósságát a' Fr. Közöns. Társaságnak, mellyért ezer Fr. Katonák maradtanak itten kezességben."

A' Frantzia Kommisszáriusoknak *Frankfurt*ba lett bé-meneteleket így írja-le egy *Frankfurti* Levél. Elöl lovaglottak egy-néhány Prusszus Hufzárók, a' *Wolfrath*' Reg. jéből; utánnok jött négy személlyre való hat lovas' úti hintó, mellybén ültek a' Deputátusok, és két Titoknokok. (Ezen elő adás szerént, a' *Máintzi* Levélben megnevezettek közzül egynék, Titoknoknak kell lenni.) Két oldalán a' hintónak jákobinus veres sipkák vóltak ki-festve; a' homlokánál pedig egyg ölnyi forma nagyságú szabadság-fája szemléltetett, kek, fejér, és veres színű zászlótskával és veres sipkával. Követték ezen hintót két bagázsias szekerek, és egy fél-fedelű kotsi, mindenik hat-hat lovas, 's hátúlról ismét Hufzárság lovaglott. Veres sipkájok, 's régi módi bajusszok és szakállók vagyon a' Kommisszáriusoknak, és rettenetes nagy pallos lógg az oldalakon. Tsak hamar, hogy le-szállottak a' *Fejér-hattyú* nevezetű vendég-fogadónál, egy kedvetlen dolog történt. Valami esmeretlen Ember t. i., 's a' mint annakutánna ki-tudódoit, az Orosz Követ Gróf *Romanzow*' tselédje, le-kapta a' szabadság-fátskáját a' hintó elöl; de ez tüstént le-tartóztatott a' Prusszus Strásák

által, 's már árestomban ül. — Prusszus Ministerek *Schulenburg* és *Hardenberg* Urak is ide jöttek, *Möllendorf* Vezérrel együtt, 's már vóltak a' Fran. Kommisszáriusoknál. (Az ezeket közlő Lévél, Febr. 18-dikán íratott *Frankfurtból*.)

Londonból, Februárius' 11-dikén. — „*Loyauté* nevü Frantzia Gavallér, a' ki két esztendeig vólt fogva *Aureliánumban*, 's tsudálatosan szabadította meg magát *Verszáliából*, olly hadi makhinát talált, mellyből egy minutum alatt 12 nagy golyó-bis vetődik-ki erőssen, mess-e és erányosan. Tegnap tétetett véle szerentsés próba sok fő Embereknek jelen-létekben. Az efféle makhináknak haladék nélkül való készítése leg-alkalmasabb felelet lessz, *Barrérnak* a' Fran. N. Gyűlése előtt Febr. első napján tartott kérkedékeny beszédére, mellyben azzal bízatta *Barrere* a' Gyűlést, hogy rövid időn ezer puskái fognak készülni minden nap a' Fran. Köz. Társaságnak; ennek 15 ágyú-fabrikáiról pedig azt mondta, hogy azokból 1100 újj értz-ágyúk kerülnek-ki hónaponként.“

Nápolyból, Februárius' 11-dikén. — „Egy hajós Seregünk, kevés idő múlva tengerre száll. — Már most közönségesen tudva vagyon itten, hogy 18833 főből álló Sereg rendeltetett innen Felső Olasz-Országba, melly Seregnek egy részét 11 Regementekből válogatott 3608 Gyalogok,

és nyóltz Regimentekből ki-szemeltt 2034 Lovasok teszik. — Mind a' két *Szitzilia*-béli papi jószágoknak jövedelmeikből, száztól hét hadi adót kíván Felséges Királyunk. “

Livornóból, Februárius' 14-dikén. — „*Korfzika* - Szigetének *S. Fiorenzo* nevü Erösségétől egy kised hadi hajó érkezett ide, 's egész bizonyosságú hírt hozott felölle, hogy *Mortella* Várát meg - vette *Paoli* Generális, Ánglusokból, és *Korfzika*ikából eggyesültt Sereggel. Darab ideig keményen ellent - állottak a' Várbeliek, 's egy 74 ágyús ánglus hajóban sok kárt is tettek tüzes golyóbisaik által; de minekutánna az Ánglusok eggy ollyatén halmon készítették volna batteriát, melly fellyebb esik a' Várnál, 's abból kezdetek ágyúzni: már akkor kéntelenítettett a' Fran. Republ. Kommandáns alkuba erefszkedni. A' diadalmaskodott Népből nyóltzan húllottak - el, 's 50-en estek sebbe. — Még *Fornali* Vára felöl nem tudjuk, ha meg - vétetett - é *Paoli* Generális által, vagy nem? *S. Fiorenzo* Vára ellen is egész erőben teszik a' készületeket az Ánglusok. “

Elegyes Tudósttások.

Nagy - Britannia' költségeinek ezen esztendőbéli kútfejeit úgy találta *Pitt* Úr, hogy a' midön elő - adta volna azokat Febr.

5-dikén: még *Fox* Úrtól is meg-elégedést, és dicséretet érdemlett.

A' *Rajnai* Prusszus Seregnek előbbeni Vezére, Hertzeg *Braunschweig*, Február. 6-dikán érkezett-vissza a' maga birtokainak fő Városába *Braunschweig*ba, mellyre k lakosai nem tsak különös szeretetnek 's tiszteltetnek örvenletes indúlattal fogadtak jó Fejedelmeket; hanem tiz ezer tallért is tettek-öfzve, olly véggel, hogy annak az interesse, minden esztendőben, Febr. 6-dikán osztasson-ki a' szegenyek között, 's ekképpen innepeltessen a' Hertzeg' szerentés vissza-térésének napja. — Ezen előadást, következő jegyzéssel fejezi-bé egy *Braunschweigi* Levél: „Nem könnyen verhet ott gyökeret a' Frantzia Jákobinusok' tudománnya, a' hol a' Fejedelem, Attya a' Népnek.“

*Aschaffenburg*ból, Febr. 10-dikén. — „Tegnap késő estve érkezett ide, számos kísérellel, Prussziai Státus - Had - és Kabinet Minister Báró *Hardenberg*, 's ma vólt első audientziája, mint rendkívülvaló Követnek, a' most itt lakó *Moguntziai* Válatzó-Hertzeg-Érseknél.“

Egy *Baseli* (*Basileai*) Levél szerént, melly költ Febr. 5-dikén, néhány napokkal az előtt, Helvétziának *Arau* nevü Városában tüzessen öfzve-kaptak egymással a' jákobinus, és nem-jákobinus módra gondolkodók; melly lármának hogy veszedel-

mes következései ne legyenek: egy Batal. Katonaságot küldött annak le tsendesítésére a' *Bernaí* kormányzó Tanáts.

A' Frantziáknak, *Besançon* Városában vagyon mostan a' fő Ispotáll yok. Erről azt írták Februáriusnak első napjaiban, hogy bizenyos ragadó, és naponként 40, 's 50 Embert is el-ragadó nyavalya hatalmazott-el benne, melly ellen leg-jobb orvosság a' tzitrom.

A' *Vándéi* Rojalisták meg-kérték írásban Pápa ő Szentségét, hogy rendelje egy Apostoli Vikáriust, egész *Zürich* Ország' Lakosainak azon részébe, melly állhatatosan meg-maradt a' Katholika Anya-Szentegyház eránszólalású ségében. Hajlott ezen kérésre a' Sz. Főpap 's Apostoli Vikáriussá tette Fran. Országban a' *Doli* Püspököt. — (*Dol* Városa *Felső-Britanniában* fekszik, *Normandia'* zélén.)

A' *Württembergi* Hertzeg minden kiköltözött Frantziákat el-parantsolt általlyában a' maga lakó Városából, *Stuttgardból*. Midőn mondták volna nékie némellyek, hogy lám más Fejedelmi lakó Városokban is vagynak Frantziák, ezt felelte a' Hertzeg: „En talán más Udvaroknál jobban esmérem a' Frantziákat, 's nem áldozhatom-fel Tartományomat az ő változó elzeknek.“

Lengyel Országból, Febr. 5-dikén. —
 „Egynehány száz *Lithvániai* Frantziák nem akartak meg - esküdni, az eleikbe adott esküvés-formájával; azért is által-hajtattak oman a' Török földre.“

„A' még nállunk lévő Orosz Katonaság mindenképpen rajta vagyon, hogy magvastól ki-irtsa Országunkból az új frantzia módi gondolkodást; melly szándékának végre-hajtására, gyakran elő-veszi elzközül a' tatár - korbátsot is.“

„Az Orosz Tsászárné' akarátja szerént való rendelésére Kir. örökös Tanátsunknak, sok Katona-Tisztjeink küldötték már vissza *Varsóba* keresztjeiket, mellyeket, az Oroszokkal folytatott leg-utolsó hadakozás-béli vitézségekért nyertek vala Fejedelmüinktől. Eggy Oberster, következő értelmü levelét útasította, vissza - küldött keresztje mellett a' Királyhoz: — „Nagy kegyelmességü Király! Örömet által-adom Felségednek ezen tisztesség - jegyét, mellyre, Hazámért folytt vérem által tettem szert: mivel jól esméri Felséged az erre méltóvá tévő érdemeket. Én el-jártam katonai kötelességemben, tusakodtam Hazámért, 's engedelmeskedtem fő Vezérimnek. Az akkori politika környülállásokat, mellyek az Orosz-Birodalommal való hadból olly káros következéseket vontak e' sizerentsétlen Lengyel-Országgra, nem tud-

hatta a' Katona , a' ki maga kötelességét tselekedte. Többire bizonyossá teszem a' felől Felségedet, hogy én örömmel fogok el-telni, életemnek fogyttáig mind annyi-szor, valahányszor elmémben forгатándom: hogy az én kedves, de szzerentsétlen Hazám-ért véremet ontottam; 's minden rend-tzímereknél és kerefszteknél előttem betse-sebb tisztességes seb-helyeket mutathatok.“

Frantzia Ország.

A' Közönséges - Társasági Alkotvány' meg - erősítettésének nagy akadállyául mondotta azt lenni *Barrere*, a' Nemzet-Gyűlésének 27-dik Januáriusi Ülésében: hogy a' Fran. Közöns. Társaság' Kerületében, 's birtokaiban, nem mind ugyan-azon egy nyelven beszéllenek a' Lakosok; követ-kezőképpen nem érthetik-meg jól az új törvényeket. P. o. a' *Vándéi, Morhibani, Finisterraei, Északi*, és több Osztályaiban a' Közöns. Társaságnak, mellyekben *alsó-britanniai* beszéd-nemével élnek, ezeket a' szókat: *törvény* és *vallás* mindég öszve-zavarják, 's innen vagy on, hogy mindjárt vallásbéli változtatásokról panaszolkoznak, mihelyt Nemzet - Gyűlési Törvényekről kezdenek valamit hallani. Hasonlóképpen *Korszikában* az Olasz nyelv, a' *Rajnai* Osztályokban pedig a' Német, nagy eszközül

szolgált a' mi Ellenségeinknek, szándékjoknak elő-mozdításában. — Ezen elő-adások által indíttatván, azt végezte a' Gyűlés: hogy mindenüvé, a' hová szükséges, Fr. Nyelv-tanítókat kell küldeni, kik mind a' két nemen lévő nevendéket oktassák naponként a' Fran. nyelvre, 's az emberi jusokra; de a' Tanítók ne legyenek Egyháziak, se az ennekelőtte privilégiumokkal birtt Rendekből valók.

Nagyon müben van a' *Párisi* Gillyotin; még is Február. tizedikén 5422-re ment az oda való Foglyok' száma, és ennek lehetetlen, nem nőttön nőni, mivelhogy nintsen szünete a' vádlásoknak, mellyek oíly sürűen tárgyazzák még magának a' N. Gyűlésének Tagjait is; hogy *Breard* nevű Tag így szólott a' N. Gyűlésének 7-dik Febr. Ülésében: „Annyival szükségesebb volna a' mind inkább-inkább el-hatalmazó rágalmazásoknak véget vetni, mivel kiváltképpen most, még nagyobb mértékben érdeklik ezek, mint ennekelőtte is, a' Nép' Képviselőit; és lehet tartani tőlle, hogy innen egész bomlása ne következzen még a' N. Gyűlésének.“ — Tsak néhány példákat említünk. Január. 31-dikén *Lillei* Deputátusok jelentek - meg a' N. Gyűlése előtt, hogy ki-mentsék magokat 's Polgártársaikat azon vádak alól, mellyek által kétségsbe hozatott az ő hazai szerezetek.

Ezen alkalmatossággal sok Tagjai a' Gyűlésnek, *Challes* nevű N. Gyűlési Kommisszáriust kiabálták az említett vádak' koholójának. *Danton* azt kívánta, hogy adassek által ezen dolognak meg-vissgálása a' Közjóra ügyelő Deputáziónak, és előre semmit se végezzen benne a' Gyűlés. — *Mi dolog az, kiáltának némelly Tagok, hát talán nem ér annyit a' Gyűlés, mint a' Deputázió?* „Arról nintsen szó, monda *Danton*, hanem azt kérdem én tölletek: Akarjátok-é, hogy az említett Deputázió vigye eggy ideig az igazgatást, avagy nem? Ismét kiáltának némelly Tagok: Hát nem tselekedheti azt a' Gyűlés, a' mit a' Deputázió? Miért fogod te pártját *Challes*nek? — Nem fogom én pártját *Challes*nek, felele *Danton* bosszankodva, hanem azt akarom, hogy ne tsak névvel vigye addig a' Deputázió az igazgatást, a' míg reá lessz e' bízva; akarom, hogy ti engedelmeskedjetek önnön törvényeiteknek. *Couthon*nak is a' vólt a' kívánsága, a' mi *Danton*nak; de tsak ugyan még is végzett annyit a' Gyűlés magától előre, hogy vissza kell hivni *Challest* Lilleből *Párisba*. — A' 7-dik Februáriusi Ülésben, Haza' Ellenségének adta-fel *Danton*, a' *Saone*, és *Loár* (*Loire Ligeris*) vizekről nevezett Osztálybéli Kommisszáriust *Laballuet*, 's ennek a' Rev. Törvényszék eleibe haladék nélkül való ideztetését keményen sürgette. Sok láрма

után azt végezte a' Gyűlés, hogy *Laballue*-vel félbe kell ugyan hagyatni a' Kommisszáriusságot; de mit kellyen továbbá velle tselekedni: annak meg-ítélését a' köz bátor-ságra ügyelő Deputátzióra bízta. — Ugyan azon Ülésben, azzal vádolta *Couthon*, *Chavogne* nevű, 's a' *Rhone*, *Loire*, és *Saone* vizekről nevezett Osztályban N.Gy.i Kommisszáriusságot viselő Kollégáját, hogy ez ötlet szörnyen meg-motskolta' írásban, melly írás sokaknak kezeikben forog. — Több Tagok is szólottak *Chavogne* ellen, hogy ez az Ember polgári hadat szándékozik indítani, 's a' Közjóra ügyelő Deputátzió' Tagjait, Kontrarevoluzionistáknak tartja. — A' végzés a' lett, hogy 8 napok alatt vissza-mennyen *Chavogne* Párisba; vagy ha szép szerént nem akarna menni: vitetessen.

Robespierre, Febr. 5-dikén is Haza-ellenségeinek nevezte azokat, a' kik hadat indítanak az Istenség ellen, 's ki-rabollyák a' Templomokat.

Horvát Ország.

Zágrábból, Februárius' 23-dikán. — „Eleven emlékezetekben tartván *Várasd* Királyi Városának Lakosai, hogy ez előtt egynehány eiztendőkkel történt el-égések' alkalmatosságával a' Fels. Udvar által segítettek-fel, nem tartották részekről elegetdendőnek a' két ezer forint hadi segítség-

adást; hanem még ezen felül 14 Katonákat is állítottak. — Városunk is hozzá fogott a' katona-szedéshez. Minden Legény, a' midőn katonáskodásra ajánlja magát: 12 forintot kap ajándékúl; és míg valamelly Regimentbe bé-iktattatik, naponként 12 krt. Ha Mester-legény áll Katonának: minden fizetés nélkül Mester-emberré lesz a' had' végével *Zágrábban*. — Hét napok alatt, tiz Legényeket adtunk - által a' *Jellatsits'* Regimentjének. “

„A' Magyar Nyelvet gyarapítandó *Horvát-Ország*i Társaságnak helybe-hagyása végett, mai napon küldött a' Fels. Királyi Helytartó-Tanátszhoz egy kérő levelet a' *Zágrábi Oskolai Kerületnek Igazgatója*. “

B é t s.

Varsóba menő Követje a' *Római Udvarnak* — *Litta Lörintz Úr* — Febr. 23-dik napján bé-mutattatott itten, az idevaló Pápai Követ (Nuncius) által, Tsászárt és Tsászárné ö Felsegeknek.

* * * * *

Mai postával, következő tzmű képet küldünk: *A' Guillotine (Gillyotin) által való Parisi nevezetes fő-vételnek ábrázolása*. — Ennek első meg-tekintéséből nyilván lehet látni, hogy a' Gillyotin hasonlít azon eszközhöz, melly által a' hid-lábakat, 's tölöpöket szokták le-verní a' viz' fenekébe. Minekutánna a' ki-szenten-

ziaztatott személly, hátra kötött kezekkel
 le - lektettetik egy deszkára olly formán,
 hogy meztelen nyaka, pontban a' gillyotin
 két ágassai között lévő nyaktóba essék:
 akkor meg - rándít a' Hóhér egy vékony
 kötelet, 's leg ottan az említett két ágasok
 között le - fzalad egy nehéz metző vas,
 melly egyszerre el - vágja a' főt a' válltól.
 Az el - metzett fő, egy vizes üstbe henge-
 redik. Ebből ki - kapván azt az egyike
 Hóhér, fel - mutatja. Azután a' holttest,
 együtt a' fővel egy hosszú kosárba tétetik,
 's úgy vitetik - el a' temetőbe. A' Gillyotin
 alkotványát körül - vevő sokaság, réffzerént
 Nemzeti Gárdistákból áll, réffzerént pedig
 mind két nemű, különbkülönbféle módon
 fegyverkezett, és indulatjait sokképpen
 nyilatkoztató Lakosokból.

Szoborsini Báró *Forray Ignátz* meg-
 halálozott itt Bétsben, Február. 27 - dikén,
 reggeli 7 óra után, életének 33 - dik eszten-
 dejében. Hagyott maga után, egy ifjú
 Özvegyet, és Báró *Forray András* Fiát.

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hírmondónak, Febr. 28-dik napján, 1794-ben költt árkusához.

A' Lengyel új Igazgatás formája' sarkallatos törvényeinek végezete.

7.) A' Lengyel Országgal edgyesült *Kurland*, és *Semgallia* Herizegségek eránt, az 1569-dikben, 1561-dikben, és 1617-ben. *Piltin* kerületére nézve pedig az 1585-dikben, és 1617-dikben lett Végzések változatlan maradnak.

8.) Senkinek, még az Ország Gyűlésének sem lesz szabad, sem titkon sem nyilván, senkivel a' Köz. Társaság részeinek el idegenítése vagy tserélése eránt alkuba botsátkozni, és ezen tilalmat az olyatén Tartományokról is kell érteni, mellyek enneke ötte a' Lengyel Közönséges Társasághoz tartoztak: de már nem tartoznak többé. Minden titkos alkudozásokat, mellyek ellene vagynak ezen tilalomnak, kötelező erő nélkül valóknak, és a' kik effélékbe elegyitik magokat, Haza' ellenségeinek tartatnak.

9.) A' Királyok, a' mostani Ország Gyűlésének mindenkor megmaradó végzése szerént fognak valasztani.

10.) Mind a' Király, mind a' Nemzet a' törvényesen meghatározott költsönös kötelesegeket, minden időkben szentül meg tartásák. Ha a' Király azon sarkallatos törvényektől, mellyekre meg esküdt, el távozna, akkor az Ország Gyűlése fel szabadítsa a' Nemzetet az olyan Királyhoz tartozó engedelmeskedés alól.

De ez csak az utolsó szükségben, és titkos voksolások által történhetik, és csak úgy, ha a' voksoznak két harmada azt kíváná. Ilyen esetben, a' mindenkor eggyütt lévő Társas Ország Gyűlést hív-össze. A' Királyi Méltóságot, és Felsőget meg kell mindazonáltal az 1609-dik béli, és a' későbbi rendelkezések szerint kémélleni.

11.) A' Közös. Társaságnak, nemes Rendben lévő lakossai, és az olyan idegenek is, kik ottan laknak, ottan Jófzágokat bírnak, és Indigenátust nyertek; következésképpen, az igazgatásnak, és az Ország, Törvényeinek magokat egésszen alája adták, mind azon Jussokkal élhetnek, mellyekkel az ottan született Nemesség él ezen egy különbséggel: hogy a' főbb tisztségeket, és méltóságokat, mind a' világi, mind az egyházi rendben, csak az ottan született Nemesség nyerheti-el. Érsek, Minifter, és Követ, csak született Lengyel lehet. Különbben a' Nemességnek jussai, és egyenlősége, változhatatlanul meg maradjanak. A' Titulus, és Rang, eggyik Nemes embert, a' másik felett fel nem emeli, és a' leg szegényebb Nemes ember is annyi Jussal bír, mint egy Hertzeg.

12.) Minden Nemes embernek, akár hazafiá, akár idegen legyen, ha Lengyel Országban birtoka van, mindenütt, és minden törvény Székek előtt egyenlő jussa legyen. Semminémű elsőségnek hely nem engedtetik. Ezen törvény: senki meg nem fogattatik, ha csak törvényesen bűnösnek nem találtatott, minden esetben sínör mértékül szolgáljon.

13.) A' Földes Uraságoknak Jobbágyaikon való Jussai változás nélkül meg maradjanak. Mind a' régi, mind az újabb rendelkezések

a' Nemesség részére vagynak, és néki örökös sínórmérték gyanánt szolgálnak. Mindazonáltal a' Földes Úr Jobbágyának élete vagy halála éránt nem végezhet, és néki bírása sem lehet. Minden bűnös Jobbágy a' maga rendes Törvénytörés eleibe vitessék. Az olyan Nemes embernek, a' ki Jobbágyát szántszándékkal, akár mi módon meg öli vagy öleti, ha ez reá bizonyosodik, halál a' fején. Ha száz páltzát veret Jobbágyára, és ez az alatt meg - hal, a' Nemes emberen is, száz páltza veretessék, akár meg - éljen, akár meg - haljon. Különben a' Nemes embert felakasztani nem lehet, hanem fő vétellel büntetik.

14.) A' Nemes ember szabadon gondolkodhatik, és mind a' Tartománybéli, mind a' rendkívül való Ország Gyűlésén azt mondhatja, a' mi néki tetszik, az 1775-dikbéli Rendelet szerént. Ezen szabadság mellett is, a' vallásnak, és ezen sarkallatos törvényeknek elnyomására intézett közönséges irások meg nem szenvedtetnek, hanem mind szerzője, mind nyomtatója, mind árulója, törvénybe idéztetnek.

15.) E' jelenvaló sarkallatos Törvények által, mind azon Méltóságok, Tisztiségek, Hivatalok, és Kegyelmeik, mellyeket a' Király adott, vagy osztogatni fog, meg - erősítettnek, és helybe - hagyattatnak.

16.) Ezen sarkallatos Törvények a' Közöns. Társaságban örök időkre változhatatlannul meg - maradjanak. Semmi Ország Gyűlése vagy hatalom meg ne változtassa, meg ne rövidítse, másképpen ne tolmácsolja, világosítsa, vagy magyarázza. Ezeket betű szerént való szoros értelemben kellesték venni. A' ki

ezeket oltalmazza, a' végre hajtó hatalomnak pártfogását, 's segedelmét reményilheti. A' ki pedig ezen sarkallatos törvényeket meg sérti vagy illyennel fenyegetődzik, mint köz békeség háborító, és haza árulója törvénybe idéztessék, élete, és vagyonja el-vefztésével büntettellék. És az illyennek sem titulusa, sem rangja, sem gazdagsága, és érdeme tekintetbe ne jöjjön.

17.) Ha a' sarkallatos Törvények valaki által meg sértetnének, és e' miatt a' Haza veszedelemben forogna, a' mindenkor együtt lévő Tanáts az Országot öfsze gyűjtse. Ezen esetben, még a' Királyt sem kell halgatni, ha ez ellene volna: hanem a' mindenkor együtt lévő Tanáts magát a' sarkallatos Törvényekhez tartsa. Az Ország Gyűlésének fő gondja nem a' külső dolgok, hanem egyedül az Orzágnak közönséges boldogsága.

Tudományi Dolgok.

Nyitra Vármegyében, December' hónapjában 1793. Ki jött már egéffzen Broughthonnak, vagy is inkább *Mindszenti* Sámuel Úrnak Religiói Lexicóna; mellyel tsak az nem elégedhetik meg, a' ki ama költeményes, de gyalázatos Mómussal mások gyalázására született. Hát a' Ladvocát Historiai szótárja talál e' annyi kedvellőket, hogy azoknak böv kezűségek által a' Magyar világban meg jelenhesen? Forr e még a' Magyar vér ama nagy fzi-vü Hazafiakban, kik nem tsak vagyonjaikat, hanem életüket is készek lettek volna néha napján fel áldozni édes anyai nyelveknek, a' rettentő Karibdis torkából való ki-szabadítására? — Mit halznál már a' Magyar nyelvnek a' végső veszedelemből való ki-szabadittatása,

há most, midőn lábra kezd állani, alkalmas szerekkel nem gyámolíttyuk, és erősíttyük? s' hát mellyek azok az alkalmas szerek, mellyek által az gyámolítatik, gyarapodik, és erős talp köre állítatik? Bizonyára nem azon naponként ki adott futó írások, mellyeket végig futván, közönségesen felre vetünk. Ollyanokra van tehát szükségünk, mellyeknek olvasásából az elme élesedjen, a' józan ítélet nevedjen, a' jó erkölts szívünkbe oltódjon, az élet módja pallérozódjon, 's a' t. és még is a' fáradt, 's magát el úntt elme mulattságot, és könnyebbséget találhasson benne, és a' mellyek maradékainknak is hasonló hasznot hajthassanak. — Az ilyen Könyvek által nem csak az anyai nyelv örökké fenn marad, gyarapodik, és virágzik, hanem a' Nemzet is különös tekintetre, betsületre, ditsőségre, és méltóságra szemlátomást emelkedik. — Illy hasznos, illy méltóságos, illy felséges szer léfzen a' *Ladvocát Szorbonai Doktornak Szótárja a' Magyar nyelvre, és Nemzetre nézve.* Mert ezt minden nemű, minden idejű, minden rend, és vallásbéli személlyek, nagy haszonnal olvashattják, — Méltó vólna ezen, és ehez hasonló könyveket, mivel az egész nemzetnek javát, és ditsőségét tárgyazzák, az Országnek közönséges költségével elő-mozdítani, és szaporítani. Méltó vólna az ollyan közhasznu munkák szerzőit is érdemek szerént megjutalmaztatni. Melly, mivel a' mostani hadi környülállások miatt nem lehet, más móddal kell azt eszközteni. Hasznosok, sőt gyakran szükségesek az ilyen Könyvek magános embernek, millyenek a' közönséges Tanítók; hasznosok, és szükségesek gyakran másoknak is, kiknek kötelességében áll a' nemzeti nyelv

vet elő mozdítani. Elközölhetik azt mind a' köz, mind a' tulajdon hasznokkal a' közönséges Professorok (Tanítók) Iskolák Igazgatói ezen Könyvnek a' Gymnásiumok Iskolák Könyv-tárjába való meg-szerzése által; elközölhetik a' Semináriumoknak (Nevelő háznak) Kollégiumoknak, Klastromoknak, 's más Társaságoknak elő-járói a' közös, vagy magános Könyv-tárjaiba való meg-vevése által; elközölhetik az Országnek ofzlop emberei; és minden más tehetősebb Hazafiak, kiknek igaz kívánságok, és törekedő munkálkodások által a' leg drágább kintsünk, édes Anyai nyelvünk végső velzéllyéből ki ragadtatott, és talpra állítottatott. —

*
Oskolai Anekdóta.
 *

Tanulásának szerentsés folytatása után, egy bizonyos Helységbe haza érkezvén *Kován* (rectius *Chován Miklós*) tanuló Ifjú, azonnal kezdi az ott lévő Törvény-Szolgáltatásra hatalmazott Tanács előtt meg hóltt Szüleitől hátra maradott vagyonyját, egy e' végett illendőkép' el-készített könyörgő Irás által annak módja, 's rendi szerént keresni. A' Tanács a' bé - nyújtott Irást szokás szerént elintézése, és utasítása által felelet végett közöltette azokkal, a' kik a' kérdésben forgó Jöszágot immár el-kanyarították. — Ezek meg rettenvén, szószollójok', 's közben járójokhoz folyamodtak, a' ki-is meg-szemtvén *Kován Miklós* Nevének alá-Irását, kapott a' subscription, mivel az Istenben boldogúltt *Chován György* nevezetű Öreg, Ch-val irta Nevét, a' Tanács elejbe járuló Fia pedig K-val. — E' furtsa, de veszedelmes ki kapás tsak hamarjában azt elközölé, hogy a' perpe idézett Rész

Kovács Miklós' származatjának valóságát kértésbe hozta légyen, de helyben lévén ötöt illető Jussa, 's Igazsága felől Bizonyságot tévő élő emberek, tsak ugyan véghez vitték azt törvény-ssen, hogy sokszor nevezett *Kovács* Miklós *Via Facti* el-hárított Jószágotskáját, *Via juris* vissza nyeré. — Ekkor az a' kérdés támoda, hogy a' Per' Folytatásakor okozott költségeket ki fizesse-meg? Erre azt végzé a' fent-említett Tanáts, hogy a' Magyar Nyelvnek Tanítóji, a' kik azt Tanítják, hogy Ch. betük helyett K át kell tenni, fizessék meg a' tett költségeket, így böltselkedvén: *Qui est Causa Causae, est etiam Causa Causati, már pedig Causa Causae, seu Litis a' subscriptio volt, ezt pedig K. betű okozta, erre a' Tanító mutatott utat, tehát a' Tanító Causa Causae, sequaciter etiam Causa Causati.*

En ugyan minekelötte ezen Deliberatumot kezemhez vegyem, előre is meg vallom, hogy egy fillért sem adok, mert C. Q. X, Ch. Ph. 's a' t. Betük felől e' következendő az én tsekély vélekedésem, ítélje-meg a' jó Izlésü, 's józan okoskodású Világ.

Generale nonnullorum Grammaticorum adsertum: Apud Hungaros C. Q. X. Ch. Ph. ect. literae non existunt; loco harum, et quidem in ordine loco C. ante e, i, y, ae, oe, utuntur subsidiariis tz, in alio casu litera k.—v. g. Tzitzero, Tzyprus, ect. Kajus, Kolumbinus, — In vicem Q. ponunt kv. v. g. Kvietantzia, non autem Quietantzia — X. supplem literis Kfz. in exemplo Artakszerkfszes, non autem Artaxerxes. Ch. commutant in k. v. c. loco Chován, Kován, Ph. in F. uti Philosophia. —

Adsertum istud nos distinguimus: Apud Hungaros literae supranominatae non existunt

in genuinis, et radicalibus Hungaricis vocibus concedimus, non existunt in Hebraeo — vel Graeco etc. Latinis apud Hungaros etiam occurrere negamus. —

Ratio distinctionis: Nos dicimus Literas C. Ch. Q. X Ph. Rh. Th. in Vocibus, Nominibus propriis, Cognominibus civitate, Natione, gente donatis, Terminis item Technicis, ad transfigurationem, et metamorphosim in alias subsidiarias, et pro casu diverso, sonum earum suppleentes literas cogi non posse, posse tamen, et debere in Genuinis, et radicalibus Hungaricis — v. g. Tzikkely, tzifra — Cicero, Curtius litera C. expressi nec elegantiam, nec puritatem sili Hungarici turbabunt unquam — porro *Quieto* est verbum Latinum *Quartier* vox Gallica, *Philosophia* Graeca — iam autem perperam supponeretur Principium Linguae Hungaricae esse alterius nationis voces coacta literarum transfiguratione proprias reddere velle — demum qualis ex combinatione temporum apud Posteris surgeret opinio, si opera Ciceronis hodie, cras, in Hungaricum nefors transponenda lecturi, et cum latino collaturi, in hoc Ciceronem, in illo Tzitzeronem legerent — sed etiam Cognomina prisco, et legali literarum in usu reliquenda sunt (nisi substantialis error, aut literaria Documenta, vel novae Donationes mutationem quampiam postulaverint, quae non sunt Fori Grammatici) nam factum tale tristissimas, et pessimas post se trahere posset saepenumero sequelas, quam maxime in scriptis majoris momenti, Privilegiis, Chartabiancis etc. — Consequenter qui est Sayhy v. Sáygy per y, maneat. et non sit per i, qui est Vrabetz, vel Passerini, non sit Verebély, qui est Holub

vel Columbini, non fiat privata autoritate Galambos etc. memini ergo perbene ante annos aliquot stilo Curiali Germanico elegantiam tulisse et multis altiores Honorum gradus perperisse plurimas latinas voces, ex g. *Immunitaet, mobilitien, Immobilien, Nota Characteristica, intra, v extra sepes, proportion, qua fundus Instructus, procreation.* Cautum itaque est similia etiam ne genuinum sensum amittant, secundum proprium volupe in Hungaricum transponere.

Ezeket követik 45 Feljegyzések, illy tzim alatt: *Generales in Literaturam Hungaricam Observationes, ad mentem B. Gratosae Manuductionis in Institutiones linguae Hungaricae, --- Concinnatae per Antonium Gubernáth Ordinarium Literaturae Hungariae in R. Academia Posoniensi Professore:* mellyeket darabonként fogok közlenni az Urakkal, juxta illud ejusdem B. Gratosae Manuductionis Contentum: *Professores ea conquirere, et ad ponenda prima eius condendae fundamenta unito labore concurrere. quaeque elaboraverint, substernere debebunt.* Nalam el kezdődött immár kézimunkáimnak Rendre szedések

a) Egy illy Tzim alatt ki bocsátandó Grammatikára nézve. *Grammatica, latino, germanico, et slavico Hungarica. ---*

b) *Ornata syntaxis Hungarica,* megvalom előre is (ne talám utóbb-is megítéltessem) hogy ezen munkában Tisztelendő *Nojzko Aloysius Atya'* véletlenül kezemhez jutott *Virág - Szó - Tárnak* nagy hasznát vettem. ---

c) *Horologium Literaturae Hungaricae.* Ebben magyar nyelven. Fő Tisztelendő *Szerdahelyi György Urnak Váczai Kánonok,* 's *Apátúnak,* illy Tzim alatt kiadott *Doctrina Bo-*

ni Gustus nevezetes munkájából az Igaz Szép-ről, és Jóról, a' mennyire ezek, ugy mint az emberbe származtatott érzékenység', és a' jó Izlés' előzményeinek lenni találatnak, egy beszéd fog folytatótni. Ezt követik egyéb 24 nemei a' Magyar Irásnak, úgy mint: de Cortesia, Periologia, Epistologia, libellis supplicibus, de contraciibus, obligationibus, quietantiis etc. ebben a' Munkában kalaúzul vettem leg inkább Tisztelendő Zackár András, Nagy-Szombati Director Úrnak azon Könyvét, a' melly illy Tzim alatt vitézkedik: *Paradigmata Orationum*. Készítem ezt azon tanuló Ifjakkak kedvéért, a' kik született Magyarok lévén, 's mivel az Anyókkal tudnak beszélni, Frantzia formájú köpönyegjeket vállokra tsapván, a' Magyar Oskolat megvetik, illy büfzke szavak között: minék járnék én oda, tudok én magyarul. Hej, jó Atyafi — míg azt mondhatod, hogyjól; 's igazán, tökéletessen tutz magyarul, sokszor meg kell nyugodnod a' Bihari --- Hágón. — Ebben a' Munkában fog találatni az elő-adott szabások után, egy *Jogyzó Könyv*, a' mellybe a' *Magyar nyelv*, és a' *Nemzeti ékes Tudomány*nak virágoztatásán iparkodó, itt való *Nemes, és Királyi Akadémiabéli Ifjuság által ki-mívelt és az Udvari Irásra léptsöket szerző külömbféle munkák szám szerént iktatnak*. Költe Pásonyban Gubernáth Antal Kir. Prof. által..

Tudósítások.

A' finom gyapjús Spanyol Juhokról.

Tudva van elegendőképpen, melly nagy hasznöt vesznek abból sok Országok, különösen Spanyol Ország, és Anglia, mind a' mezei gazdaságra, mind pedig a' kereskedeésre nézve, hogy a' juhok gyapjúját finomabbá tették. Egynehány elztendöktől fog-

va a' Tsászfári, és Királyi Birodalmokban is fel-ébredtek sokan ezen nemes példára, 's nem kevés haszonnal fáradoznak a' gyapjúnak finomabbá való tételében.

Magyar Országot az Isten szép mezőkkel, és számos ezen nevű marhákkal bőven megáldotta, úgy hogy, ha ezen jó igyekezet közönségesen el-terjednék az Országban, olly nagy hasznokat hajtana az a' Hazafiaknak, hogy valóban fel-érne az azokkal, melyeket vesznek abból idegen Országokban.

Meg kell vallani, hogy a' gyapjúnak finomabbá való tétele, nem könnyű dolog, ahoz csak sok elztendőknek leforgások alatt esett ellések (Nemzések, vagy generátziók) és tetemes költségek által lehet jutni. Ilyen nehézségek, és költségek után érte el tzelját egynehány elztendőkkel ez előtt azon jó igyekezet, melly az Enyeng-i Uradalomban, nem messze Székes-Fejérvártól állott fel, Hertzeg *Batthányi* Kardinális, és Primás ő Eminenztiájának, nem különben Pádei Ormósy Ur, Királyi Tanácsos, és az egész Primási Birtokok tökéletes hatalmú Igazgatójának (Regens) segedelme által, melly igyekezet annyira ment már a' finom gyapjas Spanyol juhoknak szaporításában, hogy már most minden elztendőben egynehány ezer az első, második, vagy harmadik ellésből való darab juhokat adhat el az azokat szaporítani kívánó Uraknak: úgy hogy már most a' juh-gyapjúnak finomosítása mind hamarább, mind kevesebb költséggel is gyarapodhat a' Magyar Hazában.

Ezen Juhok a' leg finomabb gyapjújú Spanyol juhoktól veszik eredeteket, 's már a' Magyar levegőhöz hozzá is szoktak. A' gyapjújuk olly finommá változott már, hogy

a' harmadik ellés után való gyapju éppen olyan, mint a' valóságos Spanyol gyapjú, 's azon az árron el is megy: a' második ellésü juhokról nyírt gyapjú, mind minémüsége, mind árrára nézve közelít a' harmadik ellés után valóhoz: az első ellésüekről vett gyapjú is mind finomságára mind árrára nézve sokkal felül-haladja a' közönséges gyapjút. Vagynak ezen külömbféle nemü juhokból mind bárányok, mind öreg juhok is el-adók. Kosokat egyedül tsak a' harmadik, az az a' leg-finomabb ellésből lehet kapni.

A' juhok árra ellések 's idejekhez képest külömbféle: azonban az árrok nem nagy azon halzaokhoz képest, mellyeket hajtának közönségesen. Egy nyöltény báránynak az első ellésből 2 for. az árra, a' második ellésből 3 for. 30 kr. a' harmadikból 4 for. 30 kr. Egy anya-juhnak az első ellésből 3 for. az árra; a' másodikból 5 for. a' harmadikból 6 for. Egy a' harmadik ellésből való kos báránynak 6 for. 40 kr az árra, egy üző kosnak pedig 16 for. Az ezeket magoknak meg-szerezni kívánók jelenthetik magokat akár Bétsben *Holzmeister* Ts. Kir. Udvari Tanácsos Urnál, ilyen tzim alatt: *An den K. K. Hofrath Herren von Holzmeister in Wien*, vagy Enyengen *Deim* fő juhmeister Urnál következő boríték írás alatt: *An den Oberschafmeister Deim in Enyeng nächst Stuhlweissenburg*. Hogy a' vevők bizonyosok lehessenek a' felől, ha kívánságokat lehet e' ebben az 'esztendőben tellyesíteni, vagy talám kértetni fognak a' jövő 'esztendőig való várakozásra, ne sajnálják magokat mennél hamarább jelenteni, leg-fellyebb Junius utolsó napjáig. A' levelekre minden idő halasztás nélkül válaszok fognak adattatni.

A' meg-vásárlott juhokat teltzések szerént elébb is el-hajthatják az azokat meg-vásárlott Urak, tsak arra kérettetnek, hogy Sept. utolsó napjánál későbbre azt tellyefféggel ne halasszák.

* * *

A' Magyar Asszonyi Nemhez.

A' jó Anya Termézet különös Szorgalommal formálta az Asszonyt. A' kellemetellégeket adakozó kézzel ruházta erre a' Teremtések első-születőjére. A' szépség, az ő vonzó Isteni erejével a' Világ' díszévé kente-fel. Az a' könnyű, kedves ész, az a' mosolygó elme a' komorabb Férjfinak örömevé; az a' gyenge és mély érzés, az a' titkos el-értése a' szív' leg-lallóbb rezzegésének, az az édes hozzánk kaptosolás, az a' kedveltető ápolgatás, az a' tsendes El-tüés, — mind ugyan annyi Tulajdoni az Asszonyi szívnek, a' Férjfinak boldogságává szentelték-fel az Asszonyt.

Pufzta és üres vólna az élet, setét mint a' sír, irtóztató mint a' kiellen tömlőt, az Asszonyi kedveség nélkül. Ezek a' Barátnék kisírnek bennünket az élet' sanyarú útján, és segítik az előnkbe akadó rózszakat ízaggatni, és a' tövis-szúrásokat gyenge dajkalkodásikkal enyhíteni; ők ofztálljosok örömeinkel, egyaránt mint bajainkkal, és téfzik amazokat izeseb-bekké, ezeket türethöb-bekké. Az ő kedveskedéseik adják-meg az élet' savát. Ott, a' hol az öröm kiapadt, annak kút-fejét fel-keresik; a' hol a' Bú miatt a' Fő gözölög, az Izzadság tseppekkel le-törlik a' gondot Homlokainkról. — —

Illy szép tehetségek, illy Adományok fekülznek titkos pólyában — nagyobb vagy kissébb mértékben — az Asszonynál. Egy Igéző-ízó! és ezek valóságra jönnek; egy Alkalmatosság, és ezek fedeleikből kifejtődnek.

Mint esik-meg az még-is, hogy az emberi Nemzet' szép felének formálását, 's hasznos gyönyörködte-et annyira el-felejtjük? — — Minden írások tsak a' Fel,fit, annak Oktatását vagy mulattságát tárgyazzák.

Azok, a' kik a' le - első, és leg-maradandóbb

érzéseket nyomják a' Nevelés által a' gyenge gyefi-
meki szívbe, miért hogy olly gyakran magok nevel-
lenek? esméretlenek azokkal a' kötelességekkel, 's
módokkal, a' mellyeknek tellyesítése lételeknek első
tzelja? Azok, a' kiknek életünknek fűszerzámát kel-
lene tökéletellégeik által meg adni, miért hogy olly
gyakran formálatlanok ' járátlanok azokban az esmé-
retekben, mellyeket a' Háznak okos Igazgatása kíván;
idegenek azokkal a' szívet hódító kedveltetésekkel,
mellyek a' Férjnek Házaflágát Paraditsommá változ-
tatják? —

Majd nem tellyes bizonyossággal lehet tehát re-
ményleni, hogy valamint nem léfz foganatlan, úgy
nem is léfz kedvetlen Hazánk' szép Neme előtt egy
olly Munka — a' melly különöffen az Alfzonyi Ne-
met illető esméreteket hozzon forgásba; kedveltető
móddal hafznos Tanításokat adjon; mulattasson is;
oktasson is, készítsen jó, 's gondolkodó Anyákat; os-
fza vélek a' Nevelés' Terhét; formárjon hű, 's tiszta
erköltsű Házas Társakat, kellemetes Társalkodónékat;
— egy szóval: a' melly Kézi-Könyve legyen Hazánk'
Leányainak.

Egynehány Hazájokat szíveknek tellyességéből
fzerető, a' Magyar Alfzonyi Nemet tisztelő 's kedvellő
Hazaflak, készülnek egy illy Munkát Fertály - Elfzen-
dönként közre-botsátani, illy nevezet alatt: U r á n i a;
mellynek itt következik a' Foglalattya:

I. Erkölti Tudomány. Rövid és könnyű Elmél-
kedések erköltsi Tárgyokról. Erkölti Levelek. Dra-
matizált Történetek. Nagy és szép Karakterek' ábr-
ázolási. Nevelésről való Tanítások Kis Történe-
tek (Romanze)

II. História. Élet' le-írási (Biographia) híres Em-
bereknek, 's Alfzonyoknak a' régi 's mostani időkből.
Nagy tettei nevezetes Alfzonyoknak. Tulajdoni 's
fzer-tartási a' Nemzeteknek.

III. Természeti esmérete (Physica) 's Históriaja.
Emlékezetes Tünemények (Phaenomena) a' Termé-
fzetben. Állatok', ritka Teremtmények' le- írása:
Nagy és szép jelenések (Scena) a' Természeti,

IV. Szép Mesterségek, 's Tudományok (Aesthe-
tica) Elmélkedések az izlés' formálására. Apró
Versezetek. Epigrámmák. Énekek, Ariák Musikä-

val. Mesék; találó Mesék (ænigma.) Kies kertő tájékok' és Természeti Szép vidékek' festései. Remekeknek, mint: Irott képek', álló képek' (Statua) emlékezet-ofzlopok', sir-halmok' 's a' t. rajzolat. Viseletek, ruházatok a' hajdani, 's mostani Világból, idegen Országokból, 's Hazánkból. Házi eszközök' formáji. Kül-földi 's hazai Játék-szinek. Nevezetes Teátroni Jelenések. Újj Arabok.

V. Gazdálkodás és kézi-művek (Technologia.) Mind kettőből oktatások, és újj Találmányok. Apró Házi-mesterségek 's orvosságok.

VI. Elegyes Dolgok. Anekdoták. Elmés mondások. Újságok, Hír-adások.

Ezen Rajzolatokból ki ki által-láthatja, mit? 's mennyit? várhat ezen Munkától. Még egyszer szükség azt itt meg-mondani, hogy különösen az Alföldi Nemre és mindenek felett Hazánkra léfzünk leg nagyobb tekintettel.

Hogyha bizodalmunknak az elő-segállók' száma meg-felel, igyekezni fogunk a' Munkának külső Ékes-ségét is meg-adni. Minden kötet ró'sa szín borítékban fog az elő-fizetőknék kezéhez küldetni. A' papiros tsinos, és szép; a' betűk újjak és tiszták. Minden kötethez járúlnak a' foglalattal meg-eggyező réz-met-tzések, mint: nevezetes Személyek' ábrázati, viseletek', eszközök', épületek', tájékok' 's effélék' rajzolat. Egy kötet' nagysága fog állani 20—25 árkusból. —

Az elő-fizetés fél ezflendőnként fog be-szedetni három forintjával. És így egy egész ezflendő' folytaért, az az négy kötetért 6 for. Az elő-fizetőknék neveik a' Mukának elejében fognak nyomtattni, — hanem ha azt egyenesen meg-tiltanák; hogy meg esmérje a' Haza szíves igyekezetünknék elő-mozdítójit.

Minden Levelezések, és az bé-szedendő pénzeknek bé-küldései ide való Pesti Könyv-áros Kilián Úrhoz igazíttathatnak; ezen egy meg-jegyzéssel, hogy a' Levélnek elejére ezt hozzá tenni a' Levelező Urak méltóztássanak: Uránia felől.

Az elő-fizetést be-szedő Urak lesznek ezek:

Aradon, Pleyek András Úr vas-áros. Baján; T. Várm. Fiskálissa Jantsó Úr. Bétsben' Stahel és Doll Köny-áros Urak. Besztertzen, Prof. Lubi Úr.

Budán, Weingand Úr Könyv-áros Bóltjában. Czeglédén, T. Pred Motsi Úr. Debretzenben, árosi Tanács' Affellora Margitai Úr. Egerben, yalogai Úr, Nyomtató Műhely' Igazgatója. Eszéken, Klinger Úr Könyvkötő. Gyöngyösein, Szilágyi Úr Könyvkötő. Győrött, Tifzt. Révai Miklós Úr. Gyulán, Bakay Könyvkötő. Szarvason, Tifzt. Tessedik Úr Predik. Kanisán, Illovai János Úr Könyvkötő. Kassán, Ts Vármegye Fő Bírāja Darvas János Úr, és Batsányi János Úr. Keszthelyen, T. Direktor Nagyváti Úr. Ketskeméten, Meggyesi Mihály Könyvkötő. Komáromban, Tifzt. Préd. Mindzenti Úr. Közegen, Keresztúri Jakab Úr. Losontzon, Fő Tifzt. Kármán, és Prof. Rozgonyi Úrak. Lótsén, Prof. iLedemann Úr. Miskóltzon, Tifzt. Prof. Váradi Úr, és Molnár 'Sigmund Úr Könyvkötő. Nagy.Károlyban, Tifzt. Farkas Prof. Úr. Nagy-Szombatban, Jelenik Úr Könyvnyomtató. Nagy-Varadon, Gutman Pál Úr K. kötő. O Budán, Kis István Úr Könyvkötő. Palotán, Tifzt. Préd. Hrabovszky Úr. Pápán, 'Sóldos György Úr K. kötő. Pesten, Weingand, és Kilián Könyv-áros Úrak. Pétsett, Weidinger Úr Könyvkötő. Pósonyban, Királyi Akadémia Professora Belnai Úr, és Schvaigar Könyváros Úr. Rima Szombatban, Tifzt Préd Szóke Fer. Úr. Rosnyón, T. Vármegye Fő Nótárius' Chálfár András Úr. Sáros-Patakon, Prof. Szabó Dávid Úr, és Szabó János Úr Könyvkötő. Siklóson, Somogyi Tóbi János Úr K. kötő. Sopronban, Prof. Vietoris Úr, és Pfundtner Úr Könyvkötő. Szathmáron, Abel Úr Könyvkötő. Szegeden, T. Szűts Prof. Ur és Kibling József Úr Könyvkötő. Szigeten, (Maram) Kir. Cons. M. Grosschmidt János Úr. Székes-Fejérváron Lang Úr Könyvk. Szombathelyen, 'Sóldos Úr Könyvk. Tatában, Szilágyi Péter Úr Könyvk. Tó-mösvárott, Jónás Úr Könyvnyo. Trentsiben, Tifzt. Senior Zuben' Úr. Tót-Liptsén, Tifzt Senior Schramkó Úr. Túrótz Vármegyében Pribótz-falván T. Várm. Adó-fzedője Sándor Pál Úr. Vátzon, Marmaroffi Gottlieb Antal Könyvny. Tornallyán, T. Tornallyai Márton Úr. Vásárhelyen, Tifzt(Préd. Szönyi Beniamin Úr. Veszprémben, Tifzt. Préd. Horváth Úr.